

VOOR ALLES NIET SCHADEN

Een analyse van de investeringen van
Pensioenfonds Zorg en Welzijn in fossiele brandstoffen

Zorg & Welzijn

**FOSSIEL
VRIJ**

Samenvatting

“Zodra klimaatverandering een bepalende factor wordt voor financiële stabiliteit, zou het al te laat kunnen zijn.”

— Mark Carney,
directeur van de Bank of England¹

Voor alles niet schaden—‘first do no harm’—is het basisbeginsel van de geneeskunde. Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW)—het pensioenfonds voor professionals in de sector zorg en welzijn—investeert miljarden pensioengeld in olie-, gas- en kolenbedrijven die op grote schaal fossiele brandstoffen oppompen. Het verbranden van fossiele brandstoffen is zowel op de korte als lange termijn erg schadelijk voor de volksgezondheid.

Het principe ‘first do no harm’ bracht al jaren geleden vele medische instellingen ertoe te stoppen met investeren in (d.w.z. te divesteren uit) tabak vanwege de schadelijke gezondheidseffecten. Zorg en Welzijn heeft de tabaksindustrie in 2013 op de uitsluitingslijst geplaatst van industrieën waar het fonds geen pensioengeld meer in investeert. Waarom wordt het pensioengeld van Nederlandse zorg- en welzijnsprofessionals dan wel nog in bedrijven geïnvesteerd die eveneens schade aan de gezondheid veroorzaken, op een nog veel grotere schaal dan de tabaksindustrie? Zoals Zorg en Welzijn pensioendeelnemer Laurie Kos zegt: “Ik vind het enorm frustrerend dat ons pensioengeld wordt geïnvesteerd in bedrijven die gezondheidsproblemen veroorzaken en verergeren, terwijl de medische sector dagelijks ontzettend hard werkt om patiënten te helpen met hun fysieke en mentale gezondheid.”

Klimaatverandering heeft grote negatieve gevolgen voor de volksgezondheid. Volgens het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties hebben we nog maar 11 jaar om onder de 1,5°C opwarming van de aarde te blijven. Dit is de doelstelling van het klimaatakkoord van Parijs, dat in december 2015 door 195 landen is ondertekend. De uitstoot die fossiele bedrijven zowel direct als indirect met hun producten veroorzaken, is de belangrijkste oorzaak van klimaatverandering en levert grote gezondheidsrisico's op. Zelfs als het lukt om de opwarming tot 1,5°C te beperken verwacht de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dat in 2050 meer dan 350 miljoen mensen blootgesteld zullen

worden aan dodelijke temperaturen. Bovendien veroorzaakt de luchtvervuiling door het verbranden van fossiele brandstoffen directe gezondheidsrisico's, zeker in dichtbevolkte landen als Nederland. De fossiele industrie maakt echter onvoldoende de omslag naar duurzame energiebronnen om binnen de doelstelling van het klimaatakkoord te blijven.

Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) is één van de grootste pensioenfondsen van Nederland en de wereld. Om de CO₂-voetafdruk van zijn investeringen te beperken heeft Zorg en Welzijn in 2015 besloten om grotendeels te divesteren uit kolen (met andere woorden: om zijn investeringen in kolen te verkopen) en daarnaast, tot en met 2020, zijn fossiele portefeuille met ongeveer 30 procent te verminderen.

Dit rapport (1) bespreekt Zorg en Welzijns toezeggingen op het gebied van fossiele brandstoffen en de voortgang daarvan; (2) analyseert zijn investeringen in kolen, olie en gas aan de hand van de Global Coal Exit List opgesteld door Urgewald en de Carbon Underground 200™ van Fossil Free Indexes; en (3) doet tenslotte een aantal dringende aanbevelingen.

Uit de analyse van de investeringen van Zorg en Welzijn blijkt dat het pensioenfonds aan het einde van 2018 bijna 3,7 miljard pensioengeld investeerde in fossiele bedrijven. Het overgrote deel hierin was geïnvesteerd in olie- en gasbedrijven. De investeringen van Zorg en Welzijn in fossiele bedrijven zijn met 14 procent toegenomen sinds het de toezeggingen deed in 2015. De kolenbedrijven waarin het pensioenfonds investeert ontwikkelen nieuwe kolencentrales met een gezamenlijk vermogen van tussen de 106 à 222 kolencentrales ter grootte van de Amsterdamse Hemwegcentrale. Verder staan vier van de vijf fossiele bedrijven waar Zorg en Welzijn het meeste in investeert (alle vier olie- en gasbedrijven) in de top 20 van bedrijven die samen ongeveer de helft van alle wereldwijde emissies veroorzaakt hebben.

Zorg en Welzijns miljardeninvesteringen in de fossiele sector staan in groot contrast tot zijn belofte om te divesteren en zijn ambities om een duurzaam pensioenfonds te zijn. De kans dat dit pensioenfonds zijn eigen doelstellingen voor 2020 niet haalt is zeer groot. Dit rapport adviseert Zorg en Welzijn daarom fossiele brandstoffen toe te voegen aan zijn uitsluitingslijst, zijn eerdere toezegging om uiterlijk in 2020 uit kolen te divesteren direct uit te voeren en om alle fossiele investeringen uiterlijk in 2024 van de hand te doen. Hiernaast wordt opgeroepen om ook alle klimaatrisico's in kaart te brengen voor de gehele portefeuille en deze transparant te maken.

¹ <https://www.bis.org/review/r151009a.pdf>

Zorg & Welzijn

**FOSSIEL
VRIJ**

Zorg en Welzijn Fossielvrij
Minahassastraat 1
1094 RS Amsterdam

Website: www.fossielvrij.nl
E-mail: pensioenen@fossielvrij.nl
Twitter: [@PFZWfossielvrij](https://twitter.com/PFZWfossielvrij)